

BUITEN

7^e JAARGANG N°. 35.

ZATERDAG 30 AUGUSTUS 1913.

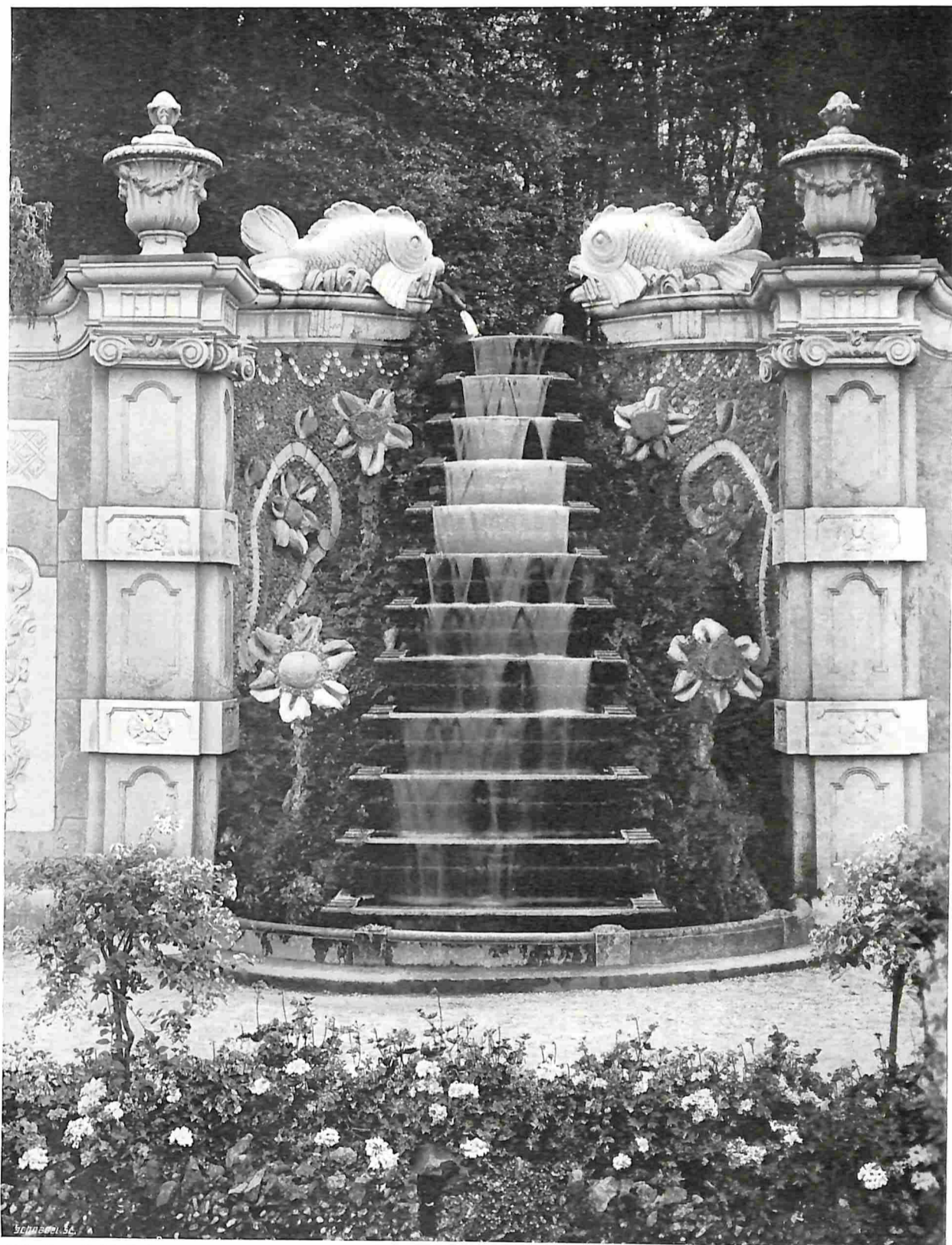

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL ROSENDAAL.
DETAIL VAN DE SCHELPENGALERIJ.

DE ZONNEVROUW, DOOR GASTON LEROUX (9)	BLZ. 414
HET KASTEEL EN DE HEERLIJKHEID ROSENDAAL (SLOT), DOOR D. J. V. D. VEN, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 413, 416—421
HET SPOORWEGSTATION TE OIRPAZOI IN MONTENEGRO, ILL.	BLZ. 421
EEN AFGEBRAND ALBANEESCH DORP, ILLUSTRATIE	„ 421
BARONESSE VON SUTTNER, ILLUSTRATIE	„ 422
UIT DE LINDE-LANDEN, DOOR JAC. V. D. KLEI	„ 422
PROF. DE LOUTER, ILLUSTRATIE	„ 422
DE OFFICIEELE ONTVANGST DER LEDEN VAN HET XXE WERELDCONGRES VOOR DEN VREDE, DOOR HET ROT- TERDAMSCH GEMEENTEBESTUUR, ILLUSTRATIES	„ 423
DE OFFICIEELE OPENING VAN HET XXE WERELDCONGRES VOOR DEN VREDE TE 'S GRAVENHAGE, ILLUSTRATIE	„ 423
XXE WERELDCONGRES VOOR DEN VREDE, GROEP STU- DENTEN VAN HET RAJA YOGA COLLEGE, ILLUSTRATIE	„ 424
ZEILEN, (GEDICHT), DOOR W. L. H. VAN HARREVELT	„ 424

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten.” Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's. Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

DE ZONNEVROUW

door GASTON LEROUX.

(9) (Geautoriseerde vertaling).

TWEEDE BOEK.

TERZELFDER tijd had de bevelhebber van de vreemdelingen zijn legertje in drieën verdeeld, en hij maakte zich op, om in gevechtlinie op de stad aan te trekken, want hij twijfelde aan de edelmoedigheid van de Inca's. Toen zei de Inca: „Als ze bevreesd zijn voor onze gastvrijheid, laat ons dan de stad verlaten, die zij betrekken willen. En de vrede zal weder dalen in hunne harten”. Zoo geschiedde het, dat de Conquistador met zijne manschappen, in gevechtlinie naar de stad opgerukt, niemand naar buiten treden zag om hem te ontvangen; en hij doorkruiste te paard alle straten, doch ontmoette geen levend wezen, noch vernam eenig ander geluid dan de echo van de voetstappen zijner met ijzer beladen krijgslieden”.

Tot zoover gekomen, leek de roode man even na te denken. Daarna vervolgde hij:

— „Dit alles geschiedde laat in den namiddag. De Vreemdeling zond nu onmiddellijk een aantal boodschappers naar het kamp van den Inca. Het was de broeder van den Vreemdeling, Fernando geheeten, die naar het kamp reed met twintig ruiters. Hij vroeg den Inca te spreken. Deze ontving hem, zittend op zijn troon, de koninklijke borla op het hoofd.

„Hij was gezeten temidden van zijn officieren en zijn vrouwen. De vreemdelingen spraken woorden zoo zoet als honig. Dan zei de Inca: — „Boodschap uwen Aanvoerder, dat ik een vastentijd houd, welke echter morgen afgelopen is. Dan zal ik hem komen bezoeken met mijn voornaamste opperhoofden. Intusschen veroorloof ik hem gaarne, alle openbare gebouwen van het plein te bewonen (geen andere echter), tot aan mijn komst. Ik zal alsdan verder regelen, wat er te doen valt”.

Het gebeurde, dat na deze vriendelijke woorden een spaansch soldaat uit erkentelijkheid voor den Inca, die nog nimmer voordien een man te paard gezien had, een aantal ruiterkunststukken uitvoerde. Terwijl de Inca het rustig aanzag, gaven een paar der aanwezigen blijken van schrik, en de Inca liet hen ter dood brengen, wat rechtvaardig is. Daarna dronken de afgezanten chicha uit kelken, welke door de Zonnemaagden werden rondgediend, en gingen dan wederom naar Cajamarca. Vol verslagenheid deelden zij aan hun bevelhebber mede wat ze gezien hadden: de pracht van het kamp, de spierkracht en het aantal der mannen, hun goede orde en tucht. De wanhoop kwam in het hart der soldaten van den Vreemdeling, en nog grooter werd deze wanhoop, toen zij in den avond de lichten van het kamp zagen, welke de flanken der bergen beschenen, en zoo veelvuldig waren, als de sterren van het uitspansel”.

Wederom dacht de roode man een wijle na. Toen vervolgde hij:

„Doch de Vreemdeling, wiens boosheid niet te keeren was, sprak de schandelijke woorden, die hun moed verlevendigden. Den volgenden middag begaf de Inca met zijnen stoet zich op weg. Boven de hoofden uit zag men den Inca, door de voornaamsten van het volk op de schouders gedragen. Achter hen golfde het leger aan, de vlakte bedekkend zoo ver het oog reikte. In de geheele stad heerschte een volkomen stilte, slechts nu en dan weerklonk de kreet van den schildwacht, die uit den toren de bewegingen van het leger der Inca's aan de Spanjaarden overbracht.

„Het eerst trokken eenige honderden dienstknechten de stad in. Al loopende zongen ze triomfliederen, welke in de ooren van den vreemdeling als helsche gezangen klonken. Na hen kwamen de krijgslieden, mannen in prachtige gewaden, met goud en zilver bestikt. Onze Atahualpa, de zoon der zon, werd op een draagbaar rondgevoerd, en de troon, welke op de baar stond, was van massief goud.

Deze stoet had het plein reeds bereikt, en nog steeds bespeurde men nergens één blank gezicht.

Inmiddels vulde zich het plein meer en meer, en er waren daar wel zes duizend mannen bijeen als Atahualpa, de zoon der zon, rondziend, vroeg: „Waar zijn de vreemdelingen?”

Op hetzelfde oogenblik zag men een monnik, dien men van tevoren heel niet bemerkt had, op Atahualpa toelopen. Hij hield een kruisbeeld in de hand omhooggeheven, en was vergezeld door een Indiaanschen tolk. De laatste zette den vorst de beginselen van het Christendom uiteen en vroeg hem het geloof zijner vaders te verlaten voor dat Christendom, hetwelk ook het geloof van den vreemdeling was. Atahualpa antwoordde: „Uw God werd vermoord door de menschen, die hij zelf geschapen had. Maar de mijne, — hier wees hij met een groot gebaar naar de zon, die op hetzelfde oogenblik over de bergen naar het westen reisde, — de mijne leeft in den hemel, vanwaar hij elken dag zijn kinderen gadeslaat”.

Bij deze woorden van den rooden spreker, wendden alle Indianen, die Christobal en zijn gezelschap omringden, zich naar de zon, die in haar onvergelykelijke majesteit achter de Andes zonk, en zij zonden een vreemd geschreeuw van vreugde, naar het ontzagwekkende hemellichaam, een kreet ten afscheid, vol hope op het spoedig weerzien. Door een spleet in den muur zag men het verblindend gloeiend purper van de ondergaande zon en dit schouwspel was zoo indrukwekkend, dat Maria-Theresia en Raymond sidderden. O, er was waarlijk geen twijfel aan, de Zon had nog evenzeer hare trouwe aanbidders als ten tijde der tragedie van Atahualpa. Men behoefde slechts deze menschen te zien die beelden van vervoering, deze menschen, wier taal nog dezelfde was als die hunner voorvaders, en wier zeden al evenmin verschilden. Eeuwenlang waren zij dezelfde gebleven. Alle oude gewoonten van hun voorgelacht hadden deze lieden getrouwelijk bewaard. De Verovering van hun land was, zoo te spreken, aan hen voorbijgegaan zonder hen ook maar het luttelst te veranderen. Wellicht was het eigenlijk geen legende, dat diep in het gebergte, in een onbekend gebleven stad, door niemand zelfs vermoed, beschut door de ontoegankelijke wallen van de Andes en de torens van eeuwige sneeuw, priesters leefden, wier werk het was, de heilige vlam brandend te houden. Hunne geschiedenis bleek nog duurzamer dan hunne gedenktekenen, waarvan toch de ontzaglijke bouwwallen den reiziger verstommen, zoowel in de vlakten van Louqsor als in die van Karnack. Hunne onvergankelijke geschiedenis duurde voort, vóórt, met al hare kleine en groote feiten, van mond tot mond als ze werd verhaald, eeuwen, vele eeuwen lang. En het wonder der vaste onveranderlijkheid van hun Historie was waarschijnlijk uitsluitend daaraan te danken, dat ze niet te boek werd gesteld. Bij de Inca's waren de geschriften verboden, eene letterkunde kende men niet; men wenschte geene dichterlijke leugens. Slechts het goede betrouwbare geheugen, geholpen door de quipos 2), herhaalde en herhaalde dezelfde woorden en liet dezelfde gebeurtenissen opnieuw plaatsgrijpen op dezelfde dagen en dezelfde uren als voorheen, steeds weer, steeds weer sedert onheuglijke tijden.

Zij luisterden naar het verhaal van Atahualpa's dood, en lagen daarbij op hun knieën. Het wonderlijkst echter was, dat de meesten van hen het hoofd bogen en een kruis sloegen. Vanwaar kwam dat teeken hun? Moest men er een voorbeeld in zien van de vermenging der oudere en nieuwere godsdiensten, gelijk die in gebruik geraakt was bij de lagere klassen der Indiaansche volken door de Inquisitie verjaagd? Of stamde het nog uit veel vroeger tijden? Sommige geschiedschrijvers beweren, dat dit teeken reeds bij de Azteken en Inca's gevonden werd door de veroveraars. Vandaar dat enkelen onder hen als oorzakingwekkend avontuur van een groep vroege Christenen, die dwars door Indië en China reisden op zoek naar onbekende landen, daar op den Grooten Oceaan schipbreuk leden, en aanspoelden op deze kusten. Welk een vermoedens, waarvan men nooit de bevestiging erlangen zou!

Ongevoelig voor wat er in dit oogenblik om hem henen geschiedde, peinsde en peinsde François-Gaspard Ozout: hij leefde in het verleden. Zijn geleerdheid kon het verband niet vinden tusschen de oude Historie en het gebaar van dezen man in zijn rooden mantel en de beweging dezer menigte, die de nakomelingen van den Conquistador nog eens teruggebracht had tot in deze zaal, waar de dood van Atahualpa beweend werd.

Met zijn galmende stem verhaalde de roode priester verder van de gruwelijke avonturen, van het diepe ongeluk: „Pizarro en de zijnen hielden zich in de groote zalen der paleizen, die de Plaza omringen, gereed tot een gevecht. Het is daar dat de monnik, die daareven van den waren God gesproken had tot Atahualpa, hem zijn wedervaren vertellen kwam.

— Ziet ge niet, zoo sprak hij Pizarro toe, — dat terwijl wij onze woorden aan dien trotschen hond verspillen, de vlakke voller en voller wordt met Indianen? Gaat er op los? Ik geef u de absolutie”.

Men was nu gekomen aan het vreeselijk feit, hetwelk door den roodhuid genoemd werd „*de Misdaad van den Vreemdeling*”. Om dit te verhalen, richtte hij zich nog hooger op, en zijn dreigend gebaar strekte hij uit over de menigte Indianen en ook over Christobal en zijn gezelschap.

Men vernam nu, hoe Pizarro en zijn soldaten zich naar buiten geworpen hadden, onder het uitroepen van hun ouden oorlogskreet: „Sint Jacob, en valt er op aan!” Alle Spanjaarden uit de naburige gebouwen waren, dien roep herhalend, het plein opgestormd, voetsoldaten en priesters gelijktijdig, en ze sloegen verwoed op den dichten drom van Indianen los. Deze werden door een waanzinnigen schrik aangegrepen. Zij wisten niet waar zij zouden heen rennen om den dood te ontkomen.

Edelen en lieden uit het volk, allen werden tegen den grond gerend door de woeste ruiters, die naar links en rechts sloegen en stieten met hun flinkerende degens. De ongelukkige inboorlingen zagen voor de eerste maal mannen te paard en voelden de machtige verschrikking daarvan. Zij boden niet den geringsten tegenweer; ze hadden trouwens niet eens wapenen bij zich. Alle uitgangen waren versperd door de opgetaste lijken van de vluchtelingen, en zoo groot was de benauwdheid der ingesloten, dat een troep Indianen met vereende krachten een der steenen muren, die de plaza gedeeltelijk omgaven, omver wierp. De muur viel, een bres van wel honderd passen breedte makend. De vluchtelingen holden door deze opening bij duizenden weg en verspreidden zich over de vlakten, doch de ruiters achterhaalden hen gemakkelijk, en sloegen ze neer, te allen kant. 3)

Temidden van het gedrang werd de gouden troon vervaarlijk heen en weer gesmeten, terwijl Atahualpa de slachting der zijnen aanzag. Met een uiterste inspanning wisten de soldaten den Koning te naderen, en wilden hem dooden. Doch Pizarro dook in zijn nabijheid op, en riep met een stentorstem: „Wie zijn leven sparen wil, hij rake den Inca niet aan”. En hij strekte beschermend de hand over hem uit. Een van zijn soldaten wondde hem toen aan de hand.

Het gedrang rondom den troon werd wilder en wilder. De baar wankelde reeds herhaaldelijk, en toen het meerendeel der edellieden, die haar droegen, vermoord was, viel zij omlaag. Pizarro en de soldaten in zijn nabijheid vingden den vorst in hunne armen op. Een soldaat, Estete genaamd, rukte den ongelukkigen monarch onmiddellijk den diadeem van het hoofd, en Atahualpa, begeleid door een talrijken troep, werd in een der zalen binnengebracht”. Deze zaal was dezelfde, waar de roode Quichua-priester thans het relaas deed van het droevig avontuur, met eene stem die nu eens dreigend, dan weder rochelend, dan weder wel kreunende leek.

„De luttele tegenstand was nu geheel opgehouden. De mare van Atahualpa's lot verbreidde zich in een oogwenk over stad en land. Gebroken was de betoovering, welke de Peruanen saamgehouden had. Een ieder was slechts op eigen veiligheid bedacht. Zelfs de soldaten, die in het nabije kamp waren, verstrooiden zich in alle richtingen.

Dien avond noodde Pizarro den vorst aan zijn tafel. Atahualpa toonde groote onversaagdheid en onverstoerbare kalmte.

Den volgenden dag begon de plundering. Nooit hadden de Spanjaarden vermoed, zooveel goud en zilver in dit land te vinden. En het was toen, dat de koning bij deze overwinnaars nog een andere neiging dan die tot kerstenen ontdekte: de dorst naar goud. Op een dag zei hij tot Pizarro, dat hij zijn vrijheid betalen zou met zooveel goud, dat de vloer van zijn woonvertrek ermede bedekt worden kon.

De Spanjaarden keken hem ongeloovig aan, en zwegen, waarop de Inca zeide, dat hij niet slechts den vloer met goud bedekken zou, doch het geheele vertrek met dat metaal vullen, zoo hoog hij reiken kon. En, zich op de teenen oprichtend, raakte hij met den uitgestrekte wijsvinger den muur aan.

Aller gelaat drukte verrassing uit. Dit leken de woorden van iemand, die te begeerig naar zijn vrijheid is dan dat hij precies zou afmeten wat hij beloofde. Pizarro was er wat verward door. Op zijn tochten door het land had hij een ongekende pracht en rijkdom gezien, die al wat hij ervan vernomen had, verre overtroffen. Atahualpa zelf had hem gesproken van de ongehoorde schatten, die te Cuzco, de eerste hoofdstad der Inca's, gevonden werden; daar waren de daken der tempels gansch met gouden platen overdekt, en ook de wanden en vloeren waren er verborgen onder tegels van dit kostbaar metaal. Dat alles zou ongetwijfeld wel waar zijn. Het verstandigst leek het Pizarro, op Atahualpa's voorstel in te gaan; immers op deze wijze zou al het goud bijeen worden gebracht en den inboorlingen werd de gelegenheid benomen, het te verbergen.

Hij ging dus op het aanbod van den vorst in, en een roode streep trekkend op den wand, ter hoogte waar deze met de hand gewezen had, liet hij nauwkeurig het voorstel tot in onderdeelen

op schrift stellen. Het vertrek had een oppervlakte van zeventien bij twee en twintig voet, terwijl de op den muur aangegeven hoogte ongeveer negen voet was. 4)

Tot zoover gevorderd met zijn verhaal, waarvan wij tot gemak van den lezer een bekort overzicht gaven, hield de roode spreker op, liep naar den muur, en toonde met den vinger een schrap, die nog zeer goed zichtbaar was, zeggend: „Dit was de aangegeven hoogte.” 5)

Tot daar aan toe moest de zaal dus worden gevuld, maar men kwam overeen, dat het goud niet versmolten worden zou, doch den vorm behouden, waarin het gegoten was. De Inca zou door deze schikking het voordeel hebben van de ledige hoekjes en gaatjes, welke, tusschen de voorwerpen blijvend, toch werden medegedeld.

Bovendien kwam Atahualpa nog met zijn vijanden overeen, dat hij een naburig, reusachtig vertrek twee malen met zilver vullen zou, en hij vroeg twee maanden tijd om zijn beloften na te komen. Dadelijk vertrokken verschillende inboorlingen, uit de gevangenen gekozen, naar alle deelen van het rijk.

De Inca werd in het paleis angstvallig bewaakt, want behalve dat zijn gevangenschap Pizarro's veiligheid verzekerde, vertegenwoordigde de vorst ook een fabelachtig vermogen. In zijn gevangenschap ontving Atahualpa de bezoeken der voornaamste hovelingen, lieden, die zich nimmer in zijn tegenwoordigheid waagden dan nadat ze hun sandalen hadden afgelegd, en ten teeken van onderdanigheid een last op de schouders genomen. De Spanjaarden keken bevreemd naar deze bewijzen van eerbied of liever van onderworpenheid eenerzijds, en de volkomen onverschilligheid, waarmede ze van de andere zijde ontvangen werden, als was hun gedrag de meest natuurlijke zaak der wereld. Ze kregen een hoog denkbeeld van het karakter van een vorst, die zelfs in zijn onmacht en ellende, zulk een eerbied aan zijn onderdanen wist in te boezemen.

Intusschen hoopten de kostbare voorwerpen zich op in het vertrek. Maar de afstanden waren groot, en de zendingen kwamen nog te schaars in. Die voorwerpen waren grootendeels massieve vaten en schalen, waaronder er waren die meer dan twee of drie arrobas wogen, — een spaansch gewicht van vijf en twintig pond ongeveer.

Op sommige dagen bracht men stukken aan van dertig en veertig duizend *pesos de oro*, ja, menigmaal zelfs van zestig duizend *pesos*. De blikken der avonturiers verslonden deze schitterende vrachten, welke maar steeds door de Indianen werden aangedragen, en aan de voeten gelegd van hun ongelukkigen monarch. Maar welk een ruimte was er nog altijd te vullen! De soldaten, wien het lang niet snel genoeg ging, werden al ongeduldig, en Pizarro zond zijn broer Fernand met een aantal ruiters en een order van den vorst naar Cuzco. Daar moesten de menschen nu maar eens heel vlug hun huizen en tempels aftakelen, want er werd op gewacht.

Het aantal gouden platen, dat de soldaten zelven van den Zonnetempel afbraken, bedroeg zeven honderd, en ze mogen niet zoo bijzonder dik geweest zijn, men kon hun afmetingen toch vergelijken met die van deksels, van tien tot twaalf duimen lengte en breedte. Deze tempel was geheel omgeven door eene reusachtige kroonlijst van zuiver goud, doch zoo hecht zat deze in het metselwerk bevestigd, dat ze den razenden pogingen der avonturiers weerstaan bleef.

Deze mannen brachten, behalve het zilver, nog tweehonderd volle *cargas* goud mede. Dit was een goede aanwinst voor Atahualpa, en ofschoon de aangeduide hoogte nog lang niet was bereikt, toch zag de arme koning thans het oogblik niet meer zoo heel ver verwijderd, waarop de belofde hoeveelheid bijeen zou zijn. *(Wordt vervolgd.)*

1) Xeres, *Conq. del Peru* (deze Xeres was Pizarro's secretaris op zijn expeditie).
2) Touwtjes met knopen er in, zij dienden om te tellen en getallen en feiten te onthouden.

3) Prescott, Pedro Pirarro, Xeres. Waren de Indianen, die bij Atahualpa op het plein stonden, gewapend? De schrijver van „*La Relacion del primer descubrimiento*” zegt, dat eenige hunner pijl en boog droegen, andere zilveren of koperen hamers en knotsen, die echter meer tot staatsie teekenen dienden. — Pedro Pizarro en eenige schrijvers van den lateren tijd verhalen ons, dat de Indianen lederen riemen bij zich hadden om de blanken na hen gevangen genomen te hebben, vast te binden, zoo zeker waren ze er van dat dit handjevol menschen heel geen weerstand bieden zou. Fernand Pizarro en de Secretaris Xeres zijn het erover eens, dat de inboorlingen wapens onder hun kleederen droegen, doch waar zij er niet van spreken, dat de wapens gebruikt werden, en de Inca-vorst aangekondigd had geheel ongewapend te verschijnen, kan de juistheid van hun eerste verklaring betwijfeld worden. Alle schrijvers zonder uitzondering zijn het in elk geval erover eens, dat de Indianen geen tegenweer boden.

4) Zie Prescott. Deze heeft de afmetingen aangenomen, welke werden verschaft door den secretaris Xeres. („*Conq. del Peru*”) Volgens Fernand Pizarro was de kamer negen voet hoog, vijf en dertig lang, en zeventien of achttien breed. Zelfs de laagste cijfers zijn nog zoo fabelachtig.

5) Stevenson zegt, dat men den vreemdeling nog steeds een ruim vertrek in het oude paleis laat zien, waar de ongelukkige Inca gevangen heeft gezeten, en hij voegt erbij, dat de streep op den muur nog zichtbaar is. („*Residence in South-Amerika*. Vol II pag. 163) Peru bezit een groot aantal ruïnes, die uit den tijd der verovering dagteekenen, en het is heel niet verwonderlijk, dat de tastbare herinnering ook van deze betekenisvolle gebeurtenis bewaard gebleven is.

VERBETERING.

De schrijver van het artikel *Een Hollandsche „hakim” aan het hof van Golconda* in ons vorige nummer is Maurits Wagenvoort.

Tot onzen spijt werd verzuimd de naam onder het artikel en in den inhoud te vermelden.

RED.

Foto Aug. F. W. Vogt.

IN DE TUINEN VAN HET KASTEEL ROSENDAAL.

HET KASTEEL EN DE HEERLIJKHEID ROSENDAAL.

(Slot).

MAAR keeren wij terug tot den veertiend'eeuwschen burcht onder graaf Reinoud II. Als „zoon des Graven van Gelre" onderteekende hij er reeds in 1318 staatsstukken. Een kamer werd er voor hem bijgebouwd en de privilegiën van Zutten en Harderwijk bevestigd.

Gehuwd met Sophia, dochter van Floris Berthout, heer van Mechelen, verfraaide hij voortdurend het vaderlijk erfdeel.

Want deed vrouwe van Berthout een schitterend huwelijk door haar familienaam verbonden te zien aan één der edelste vorstengeslachten der „koele westerstranden", Reinoud kwam erdoor in het bezit van een voor die dagen zeer groot fortuin, dat de Berthouts met hun uitgebreiden koophandel verkregen hadden.

Zoo werd met Sophia's welkom geld niet alleen meer orde gebracht in den berooiden finantieelen toestand, doch tevens werd er veel besteed om het lusthuis Rosendaal werkelijk met vorstelijke weelde te omgeven. Want naast oorlogszucht, moedbetoon en milddadigheid, was „prachtliefde" één der voornaamste karaktertrekken van Reinoud II.

Ook geld uit den krijg tegen de Luikenaren werd voor Rosendaal besteed.

Met 2000 man behaalde hij in 1328 bij Hasselt een zeer groote overwinning op het 20.000 man sterke leger der Luikschen, die tegen zijn vriend en bloedverwant den bisschop waren opgestaan. Volgens de legende zou hij zich, door gewetenswroeging gefolterd, in het stichten van het klooster van Monnikhuizen inwendige rust hebben willen verschaffen, doch de nuchtere historici beweren dat 's graven moeder bij haar uitersten wil te kennen gegeven had, dat haar zoon een klooster zou stichten, maar vrijwel zeker is het, dat het verkregen zeer hooge losgeld voor een niet gering gedeelte aan Rosendaal besteed werd.

Toch had Reinoud hier in de Geldersche dreven geen rust, want zijn eerste gemalin, die in Mei 1329 gestorven was, had hem slechts vier dochters en geen zonen nagelaten.

De vurige wensch mannelijk oir te hebben deed hem drie jaar later reeds weer in het huwelijk treden en wel met één der schitterendste partijen, welke een Geldersche graaf maken kon, met Englands koningsdochter Eleonora.

Wel waren nu spoedig zijn hartewenschen vervuld, daar zij hem twee zonen schonk, Reinoud en Eduard, die elkaar later fel bestrijdend een der rampzaligste tijden van Gelres historie, verscheurd door partijhaat en broederkrijg met hun meerderjarig-

heid inluidden... wel werd aan zijn heerschzucht voldaan toen de keizer, door bemiddeling van koning Eduard hem en zijn graafschap in 1339 verhief tot hertog en hertogdom, waardoor hij met de rijksvorsten op één lijn gesteld, zijn macht en aanzien zeer toenemen zag, maar de verhouding tusschen den hertogelijken heer en de vrouwe van Rosendaal liet spoedig zeer veel te wenschen over, zoodat men in „die alder-excellentste cronycken" dier dagen kan lezen hoe Reinoud en Eleonora elkaar als 't ware voortdurend meden.

Gewichtige besluiten en samenkomsten hebben den zomer van 1335 voor Rosendaal zeer belangrijk gemaakt en luisterrijk waren de ontvangsten der personen van vorstelijken bloede of van hooge kerkelijke waardigheid.

Zoo werd Zijn Doorluchtige Hoogwaardigheid Jan van Diest, bisschop van Utrecht, er gehuldigd met groote feesten en plechtigheden, ofschoon Reinoud in den grond van zijn hart den bisschop kwaad gezind was, daar hij den zetel te Utrecht gaarne ingenomen zag door een vertegenwoordiger der Bronkhorsten. Maar het verbergen zijner gevoelens legde hem geen windeieren toen Jan van Diest op Rosendaal een schuldbekentenis teekende, waarbij Reinoud het bewind van Overijsel opgedragen werd.

Toen koning Eduard hem aanzocht Duitsch krijgsvolk te werven om hem bij te staan in zijn krijg tegen de woeste Schotten tegen Frankrijk, hadden er in Mei en Juni weer drukke samenkomsten op Rosendaal plaats. Naast Reinoud waren er de Koning van Bohemen als hertog van Luxemburg, de aartsbisschop van Keulen, de bisschop van Luik, de graven van Vlaanderen, van Holland, van Gulik en Namen in betrokken.

Men zag er in die dagen Jan van Henegouwen, de graven van Kleef en Los, de heeren van Valkenburg en van Voorne met hun gemalinnen, verder de jonkvrouwe van Kleef, die er met haar staatsieuffers vertoefde, evenals de vrouwe van Dalenbroek, terwijl de edele ridderschap van West-Duitschland mede sterk vertegenwoordigd was.

Het is te begrijpen, dat men niet onafgebroken de staatsbesognes afwikkelde, dat de geest niet steeds gespannen bleef en dat men in die dagen op Rosendaal een lange rij van voornamelijk feesten organiseerde, hun hoogtepunt zeker wel vindend in het groote steekspel van den 14en Juni 1335, een van de schitterendste schouwspelen, welke Rosendaal ooit aanschouwd heeft.

Enkele jaren later, in 1342, verkondigde klaroengeschal dat er op Rosendaal weer feest gevierd werd, werd er onder muziek en gezang

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL ROSENDAAL. DE BEDRIEGERTJES.

van minstreelen de verzoening gevierd tusschen Reinoud en Eleonora. Deze, ofschoon door de natuur niet begiftigd met lichamelijke schoonheid, door valsche vleiers bij Reinoud beschuldigd van melaatschheid, wanhopig over een miskenning, die haar voor immer van haar gemaal dreigde te vervreemden, besloot tot een daad, waartoe alleen een temperamentvolle vrouw in staat is, die alles aanwendt om zich van een blaam te zuiveren, onverdiend door vuige lasteraars op haar geworpen. En zoo heeft Engeland's fiere koningsdochter aan Gelders en Nederlands geschiedenis een bladzijde geschonken, die tot de verhevenste gerekend mag worden, welke zij aan te wijzen hebben.

Terwijl de hooge sombere burcht op het Valkhof te Nijmegen getuige was van de vergadering der aanzienlijkste vertegenwoordigers uit Gelre's edele ridderschap, trad Eleonora onaangediend met haar twee zoontjes, Reinoud die tien en Eduard die 7 jaar oud was, de raadzaal binnen.

Onder ademlooze stilte, sprak ze trillend met hevig bewogen stem die door de historie opgeteekende woorden:

„De hemel zij geloofd, geen gebrek „kleeft mij aan. Zie hier uwe zonen, „sterk en gezond. Met Gods hulp zouden er meer zijn geweest, zoo ge niet „onbedachtzaam aan lastertongen gehoor „hadt gegeven. Voorwaar, eenmaal zal het „Geldersche volk met heete tranen onze „scheiding beweenen, als het zien zal, „dat het geen vorst uit ons bloed meer „zal hebben!”

Maar van korten duur waren de tijden van rust en vrede, welke er na de verzoening volgden, want ook hier kwam de dood als „een dief in den nacht”, toen hertog Reinoud II op den 12 Oct. 1343 te Arnhem na de mis te hebben aangehoord bij het opstaan van zijn zetel dood neerviel.

Reeds in den aanvang van dit artikel heb ik er op gewezen, dat Rosendaals geschiedenis langen tijd ook die van Gelderland is geweest, maar nooit waren deze beide inniger verbonden dan na Reinouds dood, toen de 48-jarige vorst uit zijn eerste huwelijk 4 dochters en uit

zijn tweede met Eleonora, Reinoud en Eduard achterliet zonder dat hij afdoende beschikkingen gemaakt had over de erfopvolging en de voogdij.

Nu wordt ook naar Gelders schoone dreven de droevige partijstrijd overgebracht, welke ons heele land beroerde, de binnenlandsche twisten tusschen de Hoekschen en Kabeljauwschen, de Schieringers en Vetkoopers, de Heeckerens en Bronkhorsten.

De aanleiding moge in Gelderland een andere dan in Holland of Friesland geweest zijn, het slot was, dat ook hier weldra geslachten tegenover geslachten, de steden tegenover Gelres edele ridderschap, Reinoud tegenover Eduard stonden. Want, hoog

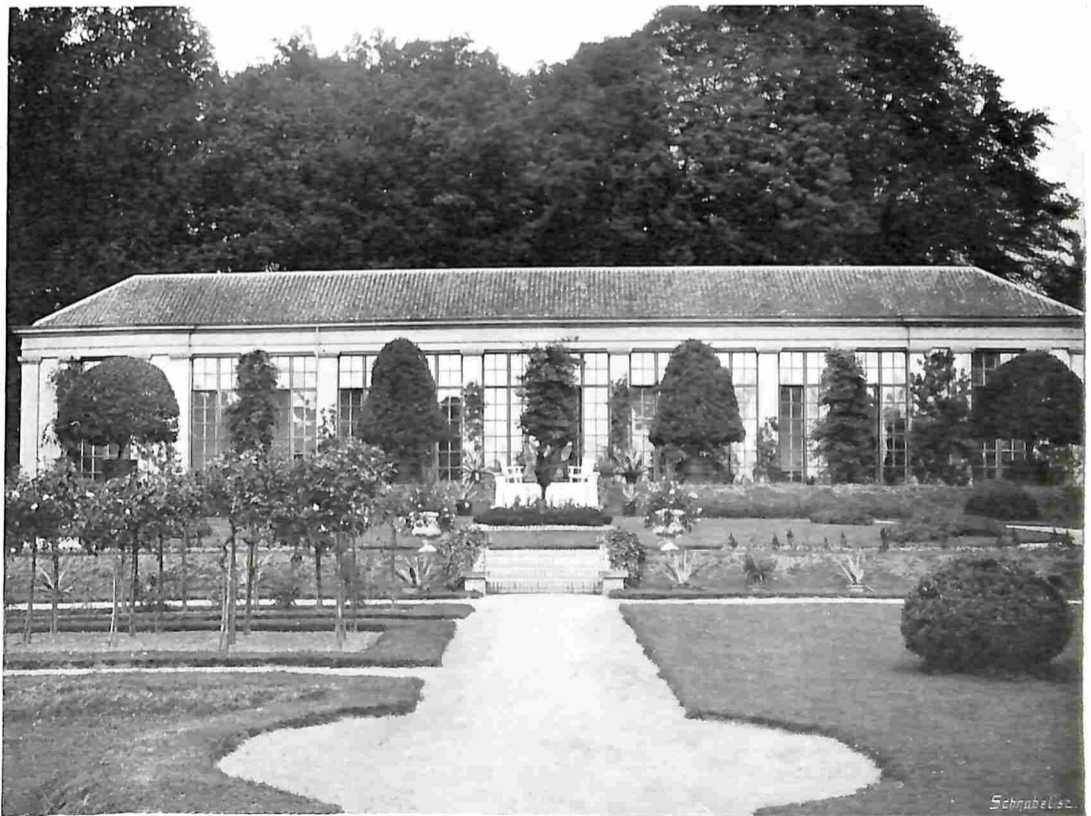

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL ROSENDAAL. DE ORANJERIE.

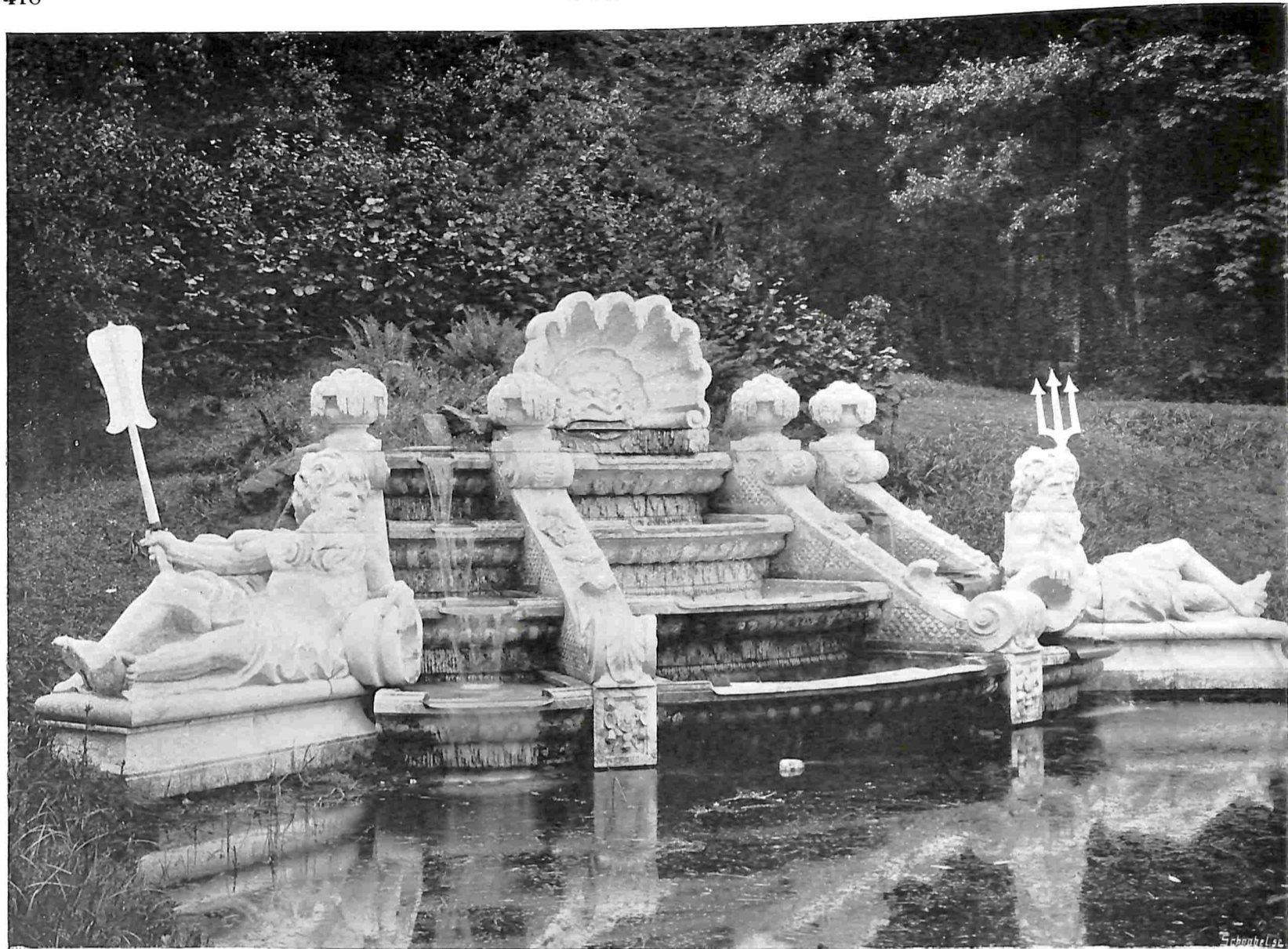

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL ROSENDAAL. NEPTUNUSGROEP.

laaide eerst het vuur van verdeeldheid en vijandschap op toen de Heeckerens zich in 1350 van Reinouds gunst wisten te verzekeren met Frankrijk, Egmond, Arkel en Culenburg aan hun zijde, terwijl Eduard door de Bronkhorsten aan den spits hunner door Engeland en de Hoekschen gesteunde beweging gesteld werd en met groote verbittering van weerskanten de onteerende broederkrijg aanving.

En Eleonora, die in Eduard haar Benjaminnetje zag, steunde dezen liever dan den vadsig luien Reinoud, die gehoor gevend aan de inblazingen van graaf Willem van Holland zich op 17-jarigen leeftijd reeds verbonden had met een dochter der hertogen van Brabant, natuurlijk niet uit liefde, doch uit zuivere politieke overwegingen.

Het vreedzame lustoord Rosendaal werd met zware steenen wallen versterkt, torens werden er als ondersteuningspunten in de verdedigingswallen gebouwd en krijgslieden liepen er met pijl en boog van de hooge torentransen den omtrek spiedend te overzien. En ondanks deze voorbereiding tot krachtige verdediging wist Reinoud, steun vindend bij den oom van moeders zijde, den graaf van Kleef, in 1355 niet alleen Arnhem, doch ook Rosendaal te bezetten. En nu werden er de vredesonderhandelingen geopend en de onderlinge verplichtingen vastgesteld.

In April 1355 zag Rosendaal de hoofden der elkaar vijandig gezinde partijen in zijn zalen bijeen. Het waren behalve de beide broeders, de heeren van Voorst en Arkel aan Reinouds, de graaf van der Mark en de heeren van Meurs en Koevorden aan Eduards zijde, terwijl als bemiddelaars de steden genoemd worden, welke door het voortdurend oorlogvoeren in hun handel en ontwikkeling natuurlijk het meest benadeeld werden en strijdend voor een steeds vermeerdert bezit van privilegiën en vrijheden hun macht zooveel mogelijk trachtten uit te breiden. Na lang heen en weer praten werd er den 14en April een bestand gesloten, waarbij Eleonora in het volgens de huwelijksvoorwaarden met den overleden hertog, vastgestelde vruchtgebruik der Veluwe werd hersteld, terwijl men de einduitspraak der nog bestaande geschillen zou opdragen aan een landraad.

Maar Eleonora beleefde het genot van het Veluwe-bezit niet meer, daar ze acht dagen later plotseling stierf.

De heele diplomatieke opzet viel in elkaar, weer dreigde de middeleeuwse binnenlandsche krijg, met al zijn verschrikkingen los te barsten, maar ook nu weer wisten de reeds machtiger geworden steden door hun afgezanten den oorlogsfakkelt te blusschen en opnieuw was het Rosendaal, dat de hernieuwde vredebanden binnen zijn grachten gesloten zag in September van dat jaar, waarbij de schikking gemaakt werd, dat Reinoud den titel van hertog behield en verzekerd bleef van het Veluwebezit doch

Eduard de landvoogdij met de belangrijke inkomsten van den riviervolte te Lobith opgedragen werd.

Maar hoe fraai deze regeling ook getroffen leek, zij was niet van langen duur, daar de partijen met innerlijke haat en oorlogslust vervuld, slechts noode gehoor hadden gegeven aan de bemiddeling der stedelijke regeeringen.

Toen echter velen in den lande Eduard tot hertog wenschten en deze bij den keizer krachtigen steun ontving, Reinoud daarentegen in hertog Albrecht van Beieren, Hollands ruwaard een bondgenoot vond, ontbrandde nogmaals de rampzalige broederkrijg met wisselend voordeel aan beide zijden, totdat eindelijk na elf jaar strijden op den 25en Mei 1361 in een beslissend gevecht op een der Tielsche uiterwaarden Eduard een volkomen schitterende overwinning behaalde.

De oudste broer viel als gevangene in handen van Eduard, moest volledig afstand doen van zijn aanspraken en ging vrijwillig naar men zegt met hem rond door stad en land om den ingezetenen te ontslaan van den eed van hulde en trouw en te bevelen zijn broeder in zijn plaats als hun heer en hertog te huldigen, en zou daarna volgens de legende opgesloten zijn in den dikken toren van het kasteel te Rosendaal, waar het vochtige, in den muur gebouwde hokje wel voor altijd het geheim zal vasthouden van zijn onwaarschijnlijk verblijf.

Want al mag het aan een slot een zekere geheimzinnige beroemdheid geven, wanneer het zijn naam verbonden ziet aan één van die gruwelijke machtsuitingen der middeleeuwen, al heeft Ludolf Smids het reeds verteld, „dat wij Hollanders onze sloten met haar historien opschikken“, de historici hebben reeds lang de doelpaden verlaten, waarop zij door de fantasie en de onzekerheid van vroegere kroniekschrijvers gebracht zijn.

Wanneer wij weten, dat Reinoud herhaaldelijk in die gevangenschap op Rosendaal voornamen personen ontving en zelfs gekend van Beieren, graaf van Holland, waarbij Reinouds broer in 1362 Catharina, dan zullen wij met vader Slichtenhorst mee geneigd zijn aan te nemen, dat hij daar slechts „in gijzeling“ vertoefde en er een lekker lui en vadsig leventje leidde, geheel overeenkomstig zijn natuur.

Van de geheimzinnigheid, die men eeuwenlang om den dikken hertog heeft geweven, blijft dus alleen zijn legendarische dikte over. De toren zelf nu uit twee, op de oude teekeningen uit drie verdiepingen bestaande, bevat twee groote zalen — Craandijk Terpsichore gewijd was, terwijl hij in de bovenste de belangrijke bibliotheek vond gevestigd.

Zoo worden kunst en wetenschap in den ouden gevechtstoren gediend; die, beschermd door een bliksemafleider, welke beweert de eerste te zijn, die in ons land geplaatst werd in zijn stuggen baksteenmuren, de herinnering levendig houdt aan die oudste tijden van het slot, welke men anders allicht vergeten zou door de weelde, die edele geslachten in vreedstijd aan de plaats geschonken hebben.

Doch keeren wij terug tot de tijden van Reinoud en Eduard. Nauwelijks was de bij verdrag reeds in 1362 uitgehuwelijkte driejarige Catharina werkelijk huwbaar, of de bruiloft vond met groote plechtigheid te 's Gravenhage plaats. Maar het zou een „gestoorde” bruiloft worden, want terwijl de feestvreugde ten top steeg, riep een onheilsbode Eduard van zijn bruid naar het slagveld, waar de hertog van Gulik tegenover Wenzeslaus, hertog van Brabant stond op het Baasweiler slagveld.

De reeds zeer bedenkelijk geworden krijgskans der Gulikkers veranderde direct toen Eduard met de zijnen zich onder den strijdkreet Gelre Gelre op de Brabantsche legerscharen wierpen en deze spoedig voor de onversaagde aanvallers de vlucht namen.

Maar Eduard reed van het bruiloftsfeest den dood tegemoet, want na den slag uitrustend en den helm van het hoofd zettend, werd hij op verradelijke wijze getroffen door een pijl, afgeschoten door een der aan het Heeckerensgeslacht verwante hofleden, zoodat de bruiloft niet overglansd werd door den behaalden krijgsoom maar overfloerd door den diepen rouw en het nameloos wee over Eduards dood.

En de vrijheid, welke men den dicken hertog weer gegeven had, bracht ook al geen zege, want teruggekeerd op het vorstelijk Rosendaal, verheven weer in zijn zoo lang betwiste hertogelijke waardigheid, stierf hij er, drie maanden na zijn herwonnen vrijheid, in den ouderdom van 39 jaar.

*
Na Reinoud en Eduards dood brak de strijd der erfopvolging opnieuw los.

Waren het eerst de broeders uit Reinouds tweede huwelijk geweest, nu waren het de zusters uit zijn eersten echt met Sophia van Berthout, die elkaar de opvolging betwistten. Mechteld de kinderlooze weduwe van den graaf van Kleef sprak voor zich zelve, Maria kwam op voor de vermeende rechten van haar achtjarigen zoon Willem, welke zij aan hertog van Gulik geschonken had.

En het huwelijk van Mechteld met den ouden en oorlogvreezenden Jan van Chatillon, graaf van Blois, verbeterde den kritieken toestand niets, daar Willem van Gulik reeds zeer jong zijn krijgshaftige natuur niet verloochende, zoodat het slot van de wrijving weer de binnenlandsche oorlog was, welke eerst in 1379 eindigde toen Willem van Gulik, door heel Gelderland als Heer erkend de bewindsteugels krachtig ter hand nam.

En de vrede was niet gesloten of Willem huwde na een zevenjarige verloving de zoo tragische wijze in den weduwestaat gebrachte Catharina van Beieren.

Hertog Willem, met krijgsmanszucht beziel, leidde, terwijl zijn land de zegeningen vond en vrede genoot, ver over de grenzen een leven vol van de wisselvalligheden, welke een moedig op avonturen belust middeleeuwsche krijgsman wel moesten aanlokken.

Eerst trok hij tegen de Brabanders op, die bij Niftrik aan de Maas verslagen werden, daarna daagde hij in zijn krijgsmansovermoed Frankrijks koning uit en zwichtte eerst voor diens begripelijke overmacht, toen zijn plicht en eer hem zulks geboden, vervolgens trok

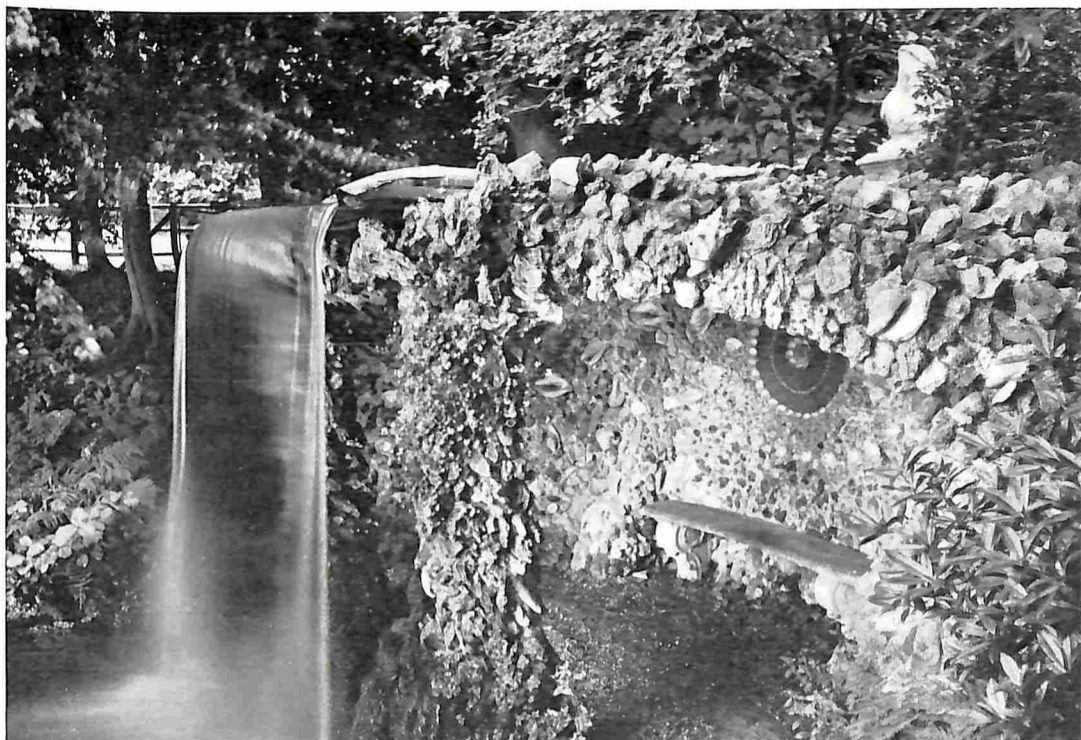

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL ROSENDAAL. DE SCHELPENGROT MET WATERVAL IN 'T PARK.

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL ROSENDAAL. DE GROOTE VIJVER.

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL ROSENDAAL. DE BERKENLAAN NAAR HET KERKHOF.

Foto Aug. F. W. Vogt.

HET KASTEEL ROSENDAAL.
EEN OUD TUINBEELD; JONAS EN DE WALVISCH.

zijn op avonturen belust hart hem naar de zonnige kusten van Barbarije, waar hij de Genuesen bijstond in hun strijd tegen de Afrikaansche roofstaten, terwijl ten slotte het Oostelijk deel van Pruisen hem vier keer zag strijden aan de zijde der Ordensheeren die het Christendom onder de heidensche Lithauwers vestigden. Gevangen genomen, zwichtte hij niet voor de verleidelijke voorstellen om te ontvluchten maar miste hij liever zijn toch zoo begeerde vrijheid, dan zijn aan den vijand gegeven woord te verbreken.

De 14e eeuw eindigde vol vroolijkheid en kwistige weelde, maar het begin der 15e was voor Rosendaal minder rooskleurig, daar op 10 November 1400 Catarina en op 16 Februari 1402 ook Willem stierf, beide begraven in het klooster Monnikhei en gelegen in het Klarenbeeksche bosch. Den 16 Aug. 1405 was het weder een feestdag in de Rosendaalsche geschiedenis.

Toen toch werden Reinoud IV en zijn gemalin Marie d'Harcourt nicht van de hertogin van Orleans met veel statie op Rosendaal ontvangen.

Deze Reinoud toefde hier zeer dikwijls, daar hij er „hemelick ende enich wesen wolde”.

Maar al te dikwijls brachten zijn hertogelijke plichten met zich, dat hij hieraan niet toe kon geven, doch gewichtige beraadslagingen moest houden met de voormannen in den strijd, die hij wel verplicht was te blijven voeren tegen den Hollandschen graaf, ten behoeve van zijn zwager Jan van Arkel, die gehuwd was met zijn eenige zuster Johanna.

In 1408, wist hij althans voorloopig door een bestand aan den oorlog een einde te maken.

Daar ook Reinouds echt kinderloos bleef en de steden met angstige bezorgdheid de jaren tegemoet zagen, waarin opnieuw het land zou zuchten onder de hevige opvolgingsoorlogen, zoo drongen zij er bij den vorst ernstig op aan, dat deze niet alleen haar privilegiën opnieuw zou bevestigen maar ook, dat hij deze door zijn vermoedelijken erfgenaam zou laten bezegelen.

Om zich nu te onttrekken aan de zware drukkende landszorgen vertoefde hij veel op Rosendaal, omringde er zich met vrienden en raadsheeren en vermaakte zich met jacht en paardenfokkerij.

De vrees voor hoog opgevoerde schattingen, voor oorlog tusschen de vele mededingers in de aanspraken op den titel en opvolging van Reinoud IV was oorzaak, dat de 3e Mei 1418 een der merkwaardigste data werd uit Gelres roemruchte historie.

Toen toch verbonden edelen, ridderschap en steden zich om na Reinouds overlijden geen vorst te huldigen, dan die met algemeen overleg eenstemmig daartoe gerechtigd zou worden en om blijvend bij den hertog aan te houden op een volledige herstelling der grieven.

In Gulikkerland, vertoevend op het kasteel Hambach, was Reinoud, zoo verbouwereerd, door deze onheilstijding dat hij er een zware ziekte van kreeg.

Teruggekeerd in Gelderland, was het hem onmogelijk aan de beraadslagingen deel te nemen en trok hij zich terug op Rosendaal, terwijl zijn trouwe en fiere Maria d'Harcourt bijgestaan door de Guliksche leden van den Raad, de hertogelijke belangen te Nijmegen en Arnhem op bewonderenswaardige wijze wist te behartigen, zoodat de waardigheid van den persoon des hertogs en zijn gezag ongekwetst bleven, maar toch tegemoet gekomen werd aan de eischen van de 3 kwartieren Nijmegen, Zutphen en Roermond, zoodat hier eigenlijk de grondslag gelegd werd van den invloed van het volk op de behandeling der landzaken.

Nauwelijks was deze belangrijke kwestie in der minne geslikt of in 1420 kwam hij weer in oorlog en nu met het Sticht, waar hij o.a. Amersfoort bedreigde en den omtrek dier stad plunderde.

Maar al was de oude Frederik van Blankenheim reeds een grijsaard van 78 jaar, toch stelde hij zich, gezeten in wagen of draagkoets aan de spits van 6000 voetknechten en 500 ruiters, drong tot Rhenen door en vervolgde van daar zijn weg over Wageningen, Renkum en Arnhem naar Rosendaal, dat voor een groot deel vernield en in de asch gelegd werd.

Deze ramspoedige elkaar zoo snel opvolgende gebeurtenissen bleken voor het toch reeds zoo gesloopte lichaam van Gelres hertog te zwaar te zijn, althans hij stierf den 23 Juni 1423 bij Terlet.

Het jaar 1423 was voor Rosendaal er weer een van druk vertier en menig besluit, menig zegel werd er bevestigd. Van 25 Juli tot 7 Nov. 1423 werden er niet minder dan 304 pond was en 1159 pond ongels verbruikt tot het bezegelen van handvesten en privilegiën, welke de jonge hertog Arnoud bij zijn blijde intomste beloofd had en nu op schrift moest bezegelen.

Deze Arnoud, in 1410 geboren en dus nauwelijks 13 jaar oud, gemeenlijk niet een leeftijd, waarop men zeer veel inzicht in staatszaken heeft, was oudste zoon van Jan en Maria van Arkel.

Eén doorlopend eet- en drinkfeest was het weer op Rosendaal, want zoolang de vader het voogdijschap uitoefende woonde deze er natuurlijk ook evenals diens tweede zoon Willem, terwijl de leden van den raad van zestien, allen met gevolg er veel kwamen.

Maar de 15e eeuw, waarin krijg en vrede, vrede en krijg elkaar steeds wisselend opvolgden, was weer in de laatste phase gekomen, toen het openvallen van den Utrechtschen bisschopsstoel, door het overlijden van den grijzen zoo heldhaftigen Frederik van Blankenheim verdeeldheid in het Sticht had veroorzaakt en Arnoud in de dolzinnige onberadenheid, welke hem zoo dikwijls eigen was zich daarin weer mengde en met Rudolf van Diepholt, den postulaat den oorlog weer aanbond.

Laten wij het oor leenen aan de Geld. Volksalmanak, die ons ervan vertelt, nu meer dan 50 jaar geleden:

Het slot te Rosendaal was, zooveel mogelijk, tegen plotselingen overval beveiligd; de toegangen versperd, de bruggen opgehaald, wachters waren dag en nacht op de torens en de burggraaf had buiten zijn gezin in het onderhoud van honderden — nu meer, dan minder — knechten en ruiters met hunne paarden te voorzien. Trouwens Rosendaal was de algemeene wapenplaats, waar de trouwe heeren van Ghemen, van den Berg, van Bronkhorst en Batenburg, van Wisch en vele anderen met hun banier zich bij die van Gelder schaalden, waar ridders en knapen uit al de deelen van het vorstendom te samen kwamen en waar op 's hertogs bevel zijn ambtheden hem de bij klokslag opgeroepen weerbare mannen toeverden; waar busmeesters en pijlstickers in de behoefte aan allerlei wapentuig voorzagen, en de heerwagens, meest door de kloosters geleverd, op hun bestemming wachtten.

Rosendaal was toen het versterkt centrum van heel Gelderland, vanwaar alle ondernemingen geleid en bestuurd werden. Wanneer Amersfoort of Rhenen bestookt moest worden, wel, de hertog snelde aan het hoofd van 800 edele ruiters uit Rosendaal daarheen. Was er vrees voor een overrompeling van Tiel, door den vijandig gezinden heer van Buren, uit Rosendaal reed de hertog met zijn edelen en gevolgd door den klokslag van het ambt, om de plaats te ontzetten; moest de bezetting van het sterke Ter Horst, door de Stichtschen benauwd, van mondbehoeften en krijgsvorraad worden voorzien, dan werd het volk uit Rosendaal tot geleide toegezonden.

Zoo was méér dan ooit te voren en méér dan ooit daarna waar,

dat Rosendaals geschiedenis innig saamgesnoerd was met Gelre's rijk verleden.

In de lente van 1431 klonk er van Rosendaals groote toren weer blij klaroengeschal, want toen trouwde „mijns lieven Heeren Hertog Arnoud" met de 15-jarigen Katarina, dochter van den hertog van Kleef.

Nu komt zich één der donkerste bladzijden uit Gelders historie samenvoegen met de geschiedenisbladen van Rosendaals kasteel, dat, ééns getuige van een broederkrijg, nu een nog aangrijpender strijd aanschouwde tusschen zoon en vader, Adolf en Arnoud.

Het is in dit verband niet mijn bedoeling in den breede uit te weiden over de factoren, die er toe geleid hebben vele vorsten en landzaten te doen scharen aan de zijde van Adolf, die ten slotte overging tot de steeds op school als „politieke schanddaad" gebrandmerkte oplichting van zijn vader te Grave op den 9. Jan. 1465, noch na te gaan of Arnouds gevangenschap te Buren niet op een dergelijke wijze belicht moet worden als die van Reinoud op Rosendaal en Nijenbeek, genoeg zij het dat men hertog Arnoud aangeboden heeft Rosendaal als woonplaats in bezit te nemen, gebruik te maken van het jachtrecht op de Veluwe met toezegging van een jaargeld.

Niemand echter dacht er aan den ouden zwakkeling het bestuur der regering weer in handen te geven.

Rosendaal was in die woelige tijden aan de verwaarloozing prijs gegeven. Wel werd er onder Arnoud nog een stal bijgebouwd voor de paarden en den gulden wagen, maar de toestand van burggraafs, maarschalks, bontwerkers en pijlstuyckers, keuken en schrijverskamers was zeer bedroevend, daar in 1438 reeds de grondvesten door het water zeer waren aangetast en er in 1450 op de staetkamer en in de twee torenvertrekken niet minder dan 6000 ruiten gestopt moesten worden, terwijl in 1453 twee bruggen waren ingevallen.

En nu moest het slot weer in geduchten staat van tegenweer gebracht worden om evenals in den tijd van den stichtschen krijg zijns vaders nu ook Adolf tot uitgangspunt voor heel Gelderland te dienen, vanwaar uit hij het zoo mogelijk aan zijn gezag wilde onderwerpen.

Wel werden er onder Arnoud nog nieuwe gebouwen gezet voor honden en hazewinden, wel werd er een doelen bijgebouwd, liet Adolf in 1436 de vischvijvers afloopen, vertoefden er soms gasten als de heeren van Meurs en Ghemen, maar schraalhans werd steeds strenger keukenmeester, en het ging zelfs zoover, dat men het voorbeeld van één der vroegere hertoginnen, die haar juweelen aan de joden te Pracht verpandde, moest volgen en aan „Meijjer den Jood" het prachtige schaakspel verkocht, dat met goud en zilver ingezet was.

Droevig was ook het einde van deze laatste telgen der Geldersche hertogen.

In 1471 ontbood Karel de Stoute, hertog van Bourgondië Adolf bij zich en dwong hem allereerst een eind te maken aan de gevangenschap van zijn vader, nam hem daarop zelf gevangen en liet hem nu op zijn beurt te Kortrijk opsluiten. De oude Arnoud, zwak van geest en lichaam, verpandde nu den 7^{en} December 1472 heel Gelderland voor 300.000 Rijsche guldens aan den heerschzuchtigen Bourgondier en stierf den 23sten Februari van het volgend jaar aan een beroerte te Grave.

Zijn zoon Adolf in vrijheid gesteld nadat Karel de Stoute den 5 Juni 1577 tegen de Zwitsers gesneuveld was, werd kort daarop door heel het gewest als wettig vorst erkend, maar werd op zijn tocht naar Gelderland bij Doornik, waar hij voor Maria van Bourgondië streed, gedood den 27 Juni 1477. Wel waren er nu nazaten, Karel en Philippe, doch deze vertoefden ver van hun vaderland en Maximiliaan van Oostenrijk, die door zijn huwelijk met Karels eenige dochter Maria de erfgenaam van al die rijke bezittingen geworden was, zorgde er wel voor ze verwijderd te houden.

Catarina, Adolfs zuster werd nu door de Gelderschen erkend, gedurende de minderjarigheid van Karel, doch Willem van Egmond, hertog van Kleef, Heer van IJselstein helde naar de

Foto J. Fabius.

EEN AFGEBRAND ALBANEESCH DORP.

zijde van Maximiliaan over en nu was door een telkens weer terugkeerende strijdoorzaak de oorlogsfakkels jaren lang gezwaaid tusschen Heeckerens en Bronckhorsten, die elkaar feller dan ooit te voren bestreden.

Toen Jan van Kleef van Maximiliaan niet schadeloos gesteld werd voor zijn zeer aanzienlijke oorlogskosten, nam hij een ander standpunt in en wilde hij zich die zelf geven, waardoor hij natuurlijk met de Stichtschen in botsing kwam.

Rosendaal heeft ook hierin weer een belangrijke rol gespeeld. In Juli 1482 werd het bezet door een ruiterschaar onder aanvoering van Jan van Schaffelaar, wiens naam door zijn koenen opofferenden torensprong door ieder schoolkind als die van een onzer vaderlandsche helden geëerd wordt.

Maar de Kleefschen trokken zegevierend steeds dieper Gelderland binnen, vermeersterden Wageningen en Arnhem en sloegen versterkt met een honderd Arnhemsche ingezetenen het beleg voor Rosendaal, dat zich na een veertiendaagsche beleg moest overgeven... de eerste volledige verovering waarvan de geschiedenis met eenige bijzonderheden melding maakt.

In 1492 keerde na een 19-jarige afwezigheid Karel van Egmond weer naar zijn gewest terug en werd overal met veel huldebetoen als wettig heerscher van Gelre erkend.

Ondanks veel verbeteringen, welke ook Karel aan Rosendaal deed aanbrengen, kon hij toch niet verhinderen, dat Philips de Schoone in het voorjaar van 1505, na een goed deel van Gelderland onderworpen te hebben ook Rosendaal bezette.

Op den 29sten Juli 1505 vinden we Philips, omgeven door alle rijksgrouten, in het vorstelijk Rosendaal, dat ingericht was tot verblijf van Kastilië's koning, wiens hoofdkwartier beurtelings te Brummen en Rheden gevestigd was en wiens benden op de Veluwe en in de Graafschap geducht huishielden om zijn gezag tegenover hertog Karel streng te handhaven.

Na den dood van zijn schoonmoeder Johanna van Arragon, riepen de belangen Philips weer naar Spanje terug, doch voor zijn vertrek wilde hij zich gaarne verzekerd achten van Hertog Karels onschadelijkheid, die zich intusschen met Frankrijk verbonden had. In het nauw gebracht moest deze echter wel aan 's konings roepstem gehoor geven en den 29 Juli 1505 naar Rosendaal gaan, waar we hem de groote zaal zien binnentreden, schoorvoetend en vol ootmoed tusschen Jan van Montfoort en de domproost Philiberti Naturelli, ridder der orde van het Gulden Vlies, beide vertrouwde raadsheeren van koning Philips.

Als slot van deze politieke ontmoeting werd er een verdrag bezegeld, waarbij Karel zich verbond Philips naar Spanje te vergezellen, hem daar drie jaren te dienen.

Doch Karel verschalkte te Antwerpen Philips, maakte zich met behulp van Frankrijk opnieuw meester van Gelderland, doch het duurde tot 1511 alvorens hij ook Rosendaal weer bij zijn bezittingen gevoegd had, daar er een zeer sterke Bourgondische bezetting in gelegerd lag.

Maar met den luister van den hertogelijken burcht was het gedaan. In 1515 was het huis reeds zoo vervallen, dat eenige werklieden onder een neerstortenden toren den dood vonden, en daar hertog Karel niet het geld bezat Rosendaal weer op te bouwen, doch ongaarne dit strategisch belangrijke punt wilde prijsgeven, zoo wist hij niet beter te doen dan huis en hof in handen te stellen van Gerrit van Scherpenzeel.

* * *

Zoo heb ik met u stap voor stap gewandeld door de lange maar zeer merkwaardige en afwisselende geschiedenis van het kasteel Rosendaal, dat bedreigd met algeheelen ondergang in een tijd toen de vorsten en edelen door geldgebrek veel van hun aanzien moesten inboeten, door de liefde van latere eigenaren — niet het minst door het tegenwoordige geslacht der Van Pallandts, weer geworden is, evenals eeuwen te voren, het schoonste lustoord aan heel de schoone Veluwezoom.

Overneming verboden.

D. J. v. D. VEN.

Foto J. Fabius.

HET SPOORWEGSTATION TE OIRPAZOI IN MONTENEGRO.

Foto Vaz Dias.

BARONESSE VON SUTTNER,
DE BEKENDE VOORVECHTSTER DER VREDESIDEE.

UIT DE LINDE-LANDEN.

AL het land lag overzond. In mateloozen overvloed stroomde het licht uit de wereldruimte, die ze glansde, dat het één halle leek vol blanke schittering. En op aarde kleefde het aan elke bloem, aan elk blad als een ongekend fijn vernis; het drong door de nauwste openingen heen; het wrong zich door de nog ongevulde kruinen van wilgen en berken en elzen en trilde op den grijzen grond in talloze gouden loovertjes. De bloemen scheurde het uit de beschuttende knopbladeren, de blaadjes deed het springen uit de knoppen, en de vogels joeg het op, de lachende lucht in, die hun donzige lijven koesterend omsloot.

De heggen zaten reeds volop in het groen, evenals de berken, en de elzen en meer boomen; maar dat groen was bij alle nog van een onbegrijpelijke teerheid. En toch waren er als schakeeringen van kleur, toch was nu al bladertooi aan bladertooi ongelijk. Aan de eiken kwam het eerste duidelijk zichtbare leven, een tintje nog maar. Weinige dagen, en wat nu nauwelijks speurbaar was, zou dan een overbruisende weelde zijn. Dan zouden de meikevers snorren van boom tot boom, als eerst de schemering hen wakker had gemaakt, en hun tafel zou gedekt zijn, zooals buiten de hunne geen tafel op aarde ooit gedekt is.

In sommige weiden lag het gras begraven onder bloemenweelde: madeliefjes, als blanke, fijne sterretjes, boterbloemen en koekoeksbloemen. En boven dien reusachtigen ruiker wickte de leeuwerik, en zijn lied trilde ver weg, over menschen en dieren en bloemen. Als wij hadden kunnen verstaan, wat hij zong, dan zouden wij gehoord hebben, hoe hij jubelde over wat heel de wereld ontroerde: de liefde. Die leefde overal, die geurde uit elke bloemkelk, die lispelde uit elk bladgeruisch, die klonk op uit elken vogeltoon, die vierde hoogtij. En die zou, als wij menschen werkelijk menschen waren, ook moeten lichten uit onze oogen....

Want het was Mei.

„De feestmaand, d'uitverkoren
Der liefde en poëzij”.

* * *
Twintig jaren geleden was de dag als nu.

Maaïke, de ruim twintigjarige frissche boerendochter, was alleen thuis met Hendrik, den knecht. Want vader en moeder waren des morgens in de sjees uitgereden naar de stad, die op een paar uren afstands lag. Ze deden het vaker; aan Maaïke was de huishouding, aan Hendrik de boerderij best toevertrouwd. Aan geen van beiden behoefden bijzondere instructie's gegeven te worden: na de thuiskomst vonden boer en boerin alles in orde, alsof ze niet ter markt waren geweest. Hendrik was toch maar een knecht, waar je op aan kon; die zorgde voor 't bedrijf, of 't zijn eigendom was. Jammer eigenlijk, dat zoo'n vent maar knecht was, zoo'n flinke, kante, werkzame kerel. En plezierig bovendien!

Maar allà, aan de wereldorde moest men niet trachten te tornen, vond de boer: rijken en armen, boeren en knechten, ze moesten er nou eenmaal zijn. Hij was een boer, die een prachtige plaats bezat en de noodige geeltjes, en Hendrik was de knecht.

Na zoo'n snuifje wijsbegeerte stak de boer zijn beenen behagelijk onder de welvoorzienige tafel en gaf een woord van nederbuigende goedgunstigheid aan Hendrik, die den lof kalm ontving.

Nu waren ze dan te zamen thuis, de dochter en de knecht.

De schuurdeur stond open; de rechthoek, waarin ze anders

sloot, leek nu als een schilderij met veel blauwe lucht en bloeiende Meidoorns. Tusschen de van bloesems oversneeuwde takken hipten vogels, elkaar roepend, elkaar koozend met de buiging van hun teere stemmen. En in de deuropening, overglansd van binnenstroomenden zonnegloed, stond Maaïke, kijkend naar de bloesemweelde, hoorend naar de liefdelokking der vogels. In het bruisende licht stond ze daar als een ranke schaduw met hoogfijne lijnen, als een nooding tot uitbeelding.

Toen Hendrik achter haar langs ging, kon hij de begeerte, die sinds lang in hem leefde, niet van zich duwen. Stillekens trad hij achter haar, en dan, plotseling, kuste hij haar op den blooten nek.

Verschrikt keerde Maaïke zich om, wangen en voorhoofd hevig rood.

„Wat doe je daar?... Dat's gemeen...!”

Maar haar stem klonk niet vinnig, en haar oogen toornden niet.

„Gemeen... gemeen... mag het dan niet?”

Maaïke zweeg.

„Je bent toch niet kwaad, omdat ik 't deed?” bad Hendrik.

„Kwaad niet...., waarom zou 'k kwaad wezen!”

„En als ik 't nog eens deed?”

Hendriks stem trilde.

„Dan zou je moeten afwachten, wat er gebeurde....”

„Dat zal ik”, jubelde hij, en hij trok haar tot zich, en hij kuste haar; en zij verweerde zich niet.

En toen ze later naast elkaar zaten, rustiger, vertelden ze elkan- der van hun liefde, die jong was en krachtig als de glanzende dag. Lang had elk die in zich voelen groeien, maar niet kennend het begeeren van den ander, hadden ze haar tot nu toe verborgen.

Hun handen lagen in elkaar, hun harten klopten naast elkaar, en hun beloften voltooiden elkaar, alsof er geen berg tusschen hen lag.

Een berg van trots, grondend in „het slijk der aarde”.

Want zij was een boerendochter, die aan elken vinger een rijken vrijer kon krijgen, en hij was een boerenknecht, die dankbaar mocht zijn, dat hij goed behandeld werd.

Zoo'n vereeniging daar kon geen zegen, geen aardse zegen, op rusten. Lang mochten Maaïke en Hendrik hun geheim bewaren, de boerin ontdekte het en 't gaf daarna een storm van belang, die hiermee eindigde, dat Hendrik de deur werd uitgejaagd, en Maaïke veel tranen vergoot.

Was ze gek, raasde de vader, zij.... zij.... het eenigst kind van een boer met eigen plaats...., zij zou zich vergooien aan een knecht.... Wat er ook mocht gebeuren, dat gebeurde nooit....!

En nauw kon hij zich weerhouden de dreigend opgeheven hand tuchtigend op haar te doen nedervallen, op haar, die den trots van den vader wou breken.

Hij beperkte haar vrijheid, dat ze dien bengel niet meer ontmoeten kon, die toch maar op geld aasde, alléén op geld.

En toch zag ze hem af en toe, toch genoot ze van geheime ontmoetingen, als ze een vriendin een eindje vergezeld, als ze terugkeerde van een boodschap in het dorp, als ze des avonds even een luchtje schepte.

Schnabelsc.

Foto Haagsch Ill. Bureau.

PROF. DE LOUTER,
VOORZITTER VAN 'T XXe WERELD-CONGRES VOOR DEN VREDE.

Foto Haagsch III. Bureau.

DE OFFICIEELE ONTVANGST DER LEDEN VAN HET XXe WERELD-CONGRES VOOR DEN VREDE, DOOR HET ROTTERDAMSCH GEMEENTEBESTUUR.

Foto Haagsch III. Bureau.

DE OFFICIEELE ONTVANGST DER LEDEN VAN HET XXe WERELD-CONGRES VOOR DEN VREDE, DOOR HET ROTTERDAMSCH GEMEENTEBESTUUR.

VAN LINKS NAAR RECHTS: BARON SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG, SECRETARIS DER COMMISSIE VAN ONTVANGST; MR. DE PINTO, VOORZITTER VAN HET UITVOEREND COMITÉ; MR. ZIMMERMAN, BURGEMEESTER VAN ROTTERDAM; PROF. DE LOUWER, VOORZITTER VAN HET CONGRES; H. V. D. MANDELE, SECRETARIS-GENERAAL VAN HET UITVOEREND COMITÉ; JHR. MR. H. W. VAN ASCH VAN WIJCK, LID DER TWEDE KAMER, VOORZITTER VAN DE COMMISSIE VAN ONTVANGST.

Foto Haagsch III. Bureau.

DE OFFICIEELE OPENING VAN HET XXe WERELD-CONGRES VOOR DEN VREDE IN DE RIDDERZAAL TE 'S-GRAVENHAGE, OP WOENSDAG 20 AUGUSTUS.

Foto Haagsch Ill. Bureau.

XXe WERELD-CONGRES VOOR DEN VREDE.

GROEP STUDENTEN VAN HET RAJA YOGA COLLEGE UIT POINT LOMA, CALIFORNIE,
WELKE BIJ DE PLECHTIGE OPENING VAN HET CONGRES DE LIEDEREN
„HOLLAND AMERICA" EN „AN ODE TO PEACE" ZONGEN.
IN HUN MIDDEN DAN. DE LANGE.

Tot ook dat de vader en moeder wisten.

Daarna kon het gebeuren, dat zij en Hendrik elkaar in lange weken niet ontmoetten, en dan nog had ze geen tijd voor hem, was ze bang. Want wat ze ook gevoelde voor hem, de vrees voor haar ruwen vader was groeter dan dat.

Toen werd Hendrik in 't laatst baloorig en ging naar Duitschland. Nooit wou hij terugkeeren, nooit; want ze meende het toch niet met hem. Hij zou vergetelheid zoeken in hard werken en foezel. Maar de foezel smaakte hem niet, en de moeilijkste arbeid dreef Maaïke niet uit zijn begeeren weg.

Voortdurend hoopte hij van haar een brief te ontvangen, die hem zou kunnen doen terugkeeren. Maar die brief kwam niet, en hij bleef in Duitschland, vier lange jaren.

Toen las hij in de krant, dat Maaïke getrouwd was met een rijken boerenzoon, dien hij kende als een ruwen gluiperd met wien ze niet gelukkig zou kunnen zijn. Later hoorde hij, dat ze met dien man getrouwd was door den dwang van de vaderlijke macht; ze had geen leven meer in het ouderlijk huis.... Toen Hendrik na jaren met zijn oververdiend geld in zijn geboorteplaats terugkeerd was, kocht hij daar een klein spulletje, waarop een paar koeien onderhoud vonden. Een oude tante deed de huishouding en bleef dat doen, ondanks het feit, dat veel dorpsmeisjes die taak van haar over wenschten te nemen.

Want Hendrik was een flinke, nette kerel, die een eigen huis met eigen land bezat. En zulke lui waren d'r niet zooveel! Maar hij bleef ongetrouwd, hij werkte wat hij kon; en als hij nu en dan hoorde van 't slechte leven, dat Maaïke bij haar man had, als hij hoorde, hoe ze weer geslagen was of de deur uitgejaagd, dan mocht woede zijn handen krampen — hij zweeg, hij wroette als een dolle in den akker, als om het nieuwe leed te begraven.

Zoo gingen de jaren voorbij, lange jaren van weinig rijke vreugde, anders dan die, welke er groeide uit het aanwinnend bezit. Want de tijden, ook voor den kleinen boer, waren goed. Maar dat de getallen in zijn spaarbankboekje snel grooter werden, ondanks de verbetering aan zijn woning en de uitbreiding van waar koeientel, het was een poover tegenwicht voor het droeve „waarom", dat als een fatum over zijn leven trachtte te heerschen. Voortdurend rezen er gedachten aan trouwen bij hem op, dat hij een huishouding kreeg, een doel voor zijn streven. Maar tot trouwen kwam het niet, want hij gevoelde, dat een huwelijk voor hem, die zou blijven koesteren herinneringen over wat had kunnen zijn, een teleurstelling, voor zijn vrouw een grieving van het beste in haar zou wezen.

Toen stierven, niet lang na elkaar, de vader en moeder van Maaïke, nalatend een groot bezit. Maaïke ging in den rouw, maar als ze Hendrik een enkelen keer voorbijging met half bedeesden groet naast haar man, ook in het zwart, dan vroeg hij zich soms af, hoe groot de droefheid bij deze menschen zou zijn, bij hem, den inhaligen boer, die zijn rijkdom verdubbeld zag; bij haar, de dochter, die gedwongen was tot een nauw te leven leven. Dan schudde hij 't hoofd, niet geloovend, niet begrijpend. En toch beklagde hij hen, de kinderloozen, omdat ze evenmin als hij het „waarom", dat hun aangrijzen moest, konden tevreden stellen.

De man van Maaïke stierf, onverwacht.

Wel rouwde de weduwe een jaar over hem, maar of die rouw gemeend was, niemand die het geloofde. Ieder beschouwde het

als een verlossing voor haar, dat ze nu alleen was, alleen in het groote huis. En men wenschte haar in stilte toe, dat ze nog eenmaal hertrouwen mocht met „een goeien man". Die dat wenschten, gaven zich zelf dien naam en begeerden de rijke weduwe tot vrouw, maar zij sloeg alle aanzoeken af, zonder bedenken.

In Hendriks bestaan was even een schok gekomen, toen Maaïke weer „vrij" was; want zijn liefde voor haar was niet verminderd. Maar als hij de trotsche boerenwoning zag, waarvoor en waarachter bunders en nog eens bunders van het beste land lagen, dan vond hij zich zelve dwaas.

Die zou hem noodig hebben...., kun je begrijpen. Die was natuurlijk al lang den zonnigen dag vergeten, toen hij haar den eersten keer had gekust...., al lang...., hij alleen wist het nog...., hij kon die herinnering niet kwijt worden. Hij vond Maaïke nog mooi, nog begeerenswaard, al waren er ook bijna twintig jaren verlopen sedert dien dag.

Maar wat gaf het...., ze stond nu verder van hem, dan toen. En — even ontrust — ging kalm nu weer zijn leven voort.

Dat Maaïke, als ze hem voorbij ging, vriendelijker groette dan voorheen — het kwam, dacht hij, dat hem een paar keeren aansprak over nietige dingen — 't had dezelfde reden; dat ze hem om raad vroeg voor een zieke koe — 't was, omdat hij er nog al verstand van had; dat ze hem noodigde de stallen eens te bekijken — wel, de vreugde van de boerin sprak er uit!

Zoo vond hij een oorzaak voor elke nieuwigheid, die hem van haar tegemoet kwam; zoo miskende hij onbewust, wat er trilde in Maaïke's hart: de vlamme herinnering aan genoten vertrouwelikheden.

Zelfs toen ze hem sprak over haar alleen-zijn, over het droeve voor haar zelf en voor het bedrijf, begreep hij niet. En haar oogen noch haar handdruk getuigden hem van innigheid.

Want zij was immers de schatrijke boerin, en hij het keuterboertje, dat aan haar niet denken mocht!

Maaïke wist niet, wat ze aan hem had. Altijd had ze gedacht, dat hij om háár niet getrouwd was, en het had haar naast klein leed groote blijdschap gegeven. Maar nu!

Zou ze zich vergist hebben?

Of durfde hij niet?

Of was hij te trotsch?

Toen, vastbesloten, noodde ze hem, als hij voorbijging, in haar woning, en daar — vroeg zij hem.

Twintig jaren was het geleden, dat hun jonge liefde voor 't eerst aan beiden bekend was geworden. En juist op dien dag — ondát het die dag was — reden ze te zamen in een tilbury langs den overlooverden weg, man en vrouw nu zij tweeën. De zonnestralen dartelden in overvloed door tusschen de jonge, groene bladeren, grillige lichtplekken tekenend op den rug van het paard, op de tilbury en op de kleeding van de twee, die er in zaten.

In de weiden aan weerszij van den weg donkerden grashalmen tusschen kleurige bloemen, die aaneengesloten stonden te leven. En hoog daarboven zong de leuwerik zijn liefdelied voor het wijfje, dat verborgen zat in de aardholte om het nest; het lied van de Mei;

„De feestmaand, d'uitverkoren
Der liefde en poëzij".

De handen van de menschen in de tilbury lagen in elkaar, en hun oogen staarden in elkaar, en zij gevoelden, hoe nog jong was en herbloeien kon, wat naar de jaren, die het hooft, oud moest zijn.

JAC. V. D. KLEI.

Overneming verboden.

ZEILEN.

Langs groene oevers klotsen kleine golven en buigt het riet de zware bruine kolven en ruischt en zucht; maar 't is een vreugdezucht, een lach. En zoo lacht ook de blauwe lucht en 't zonne-tintlend water lacht. 't Is al één zonnelach. En of het bersten zal, zoo bolt het blanke zeiltje voor den wind. De ranke boot scheert als een meeuw, gezwind door 't water. Achter 't roer een schuimend spoor, als witte barst in donkerblauw. En voor den boeg, daar spatten hoog op twee fonteintjes, in 't zonlicht fonklend, kleurig, wonderfijntjes.

W. L. H. VAN HARREVELT.